

revno delavstvo. V Pulju je namreč v malokaterem stanovanju peč, pa tudi pravih štedilnikov ni. Ognjišča imajo le za kuho, a so tako urejena, da sohe sploh ne segrevajo. Drugod po Istri je pa seveda še hujše. V četrtek se je celi dan po vseh puljskih mestnih ulicah mladina drvela in se kepala. V Pulju je mnogo šolobveznih otrok, kateri še dosedaj niti snega poznali niso.

— **Sneg in burja v Trstu.** Iz Trsta poročajo: Takega dneva, kakor smo ga imeli v sredo dne 14. t. m. v Trstu, stari ljudje ne pomnijo več let. Mraz je dosegel — 7 stopinj. Ponoči je bila hitrost burje celo 112 km na uro — torej pravi ciklon! Okolu 8. ure zjutraj je pa začel še sneg padati. Čeprav ga je burja razmetavala na vse strani in pri tem tudi ni varovala človeških gorkih obrazov, je vendar dobro zasul ulice. Trga Goldoni in Porte rosso sta bila kmalu prazna. Nekatere ženske so poskušale na vezah prodajati svojo zmazano robo, a niso mogle vzdržati vsled prevelikega mraza in bore, ki jim je hotela vse zmetati. Tramvajski promet se je moral za en čas ustaviti, ker ni bilo takoj dovolj ljudi na razpolago za razmetavanje snega. Imeli so komaj 40 ljudi, šele proti poldnevju so jih dobili do 250, a kaj vse to, ko jih niti tisoč ne bi zadostovalo. Dovolj je zopet pokazal magistrat svojo malomarnost kot pred dvema leti, ko se še okolu poldneva ni nihče zganil, da bi šel odmetavati sneg. Izvoščki so služili slabo, ker se je moral vsakdo bati, da mu prevrne voz prehuda burja. Ulice so bile skoraj prazne celi dan, ljudje, ki so bili zunaj vsled potrebnih potov so bili zaviti v plašče kot mumije. Do 30 jih je bilo poškodovanih vsled padca. Dovolj je imela opraviti Guardia medica, ki je posredovala v okroglo 15 slučajih. Lahkomisljena mladina se je kepala, da jo je bilo veselo gledati. Po ulici Aquedotto so napravili dolge drsalke, kjer so se drsali pozno v noč. — Morje je bilo silno razburkano. Šest večjih parnikov in sicer »Gradac«, »Triplice«, »Tisza«, »Persia«, »Corisia« in »Saxonia« ni moglo pristati v pristanišču do večera. Izmed manjših parnikov so vozili srečno in vedno samo oni v Koper, sicer so imeli vsi velike zamude, zlasti poštni parnik v Polo, ki je obtičal v Piranu. — Sneg je pojenjal šele v četrtek zjutraj, tudi bora se počasi poslavljala. Sneg se hitro topi.

— **Sneg v Istri, Dalmaciji in na Goriškem.** Od mnogih krajev iz Istre se slišijo glasovi, da je zapadel sneg in popolnoma ustavil cestni promet, tako v Pazinu, Bujah itd. Tudi na Goriškem je promet silno oviran, če ne popolnoma prekinjen, tako v Bovcu, tudi Gorica ni brez snega. Tudi v Zadru in na Reki je sneg zapadel.

— **Slovenski Narod** izdaja slovensko zemljo pruskim Nemcem. V »Slov. Narod« dne 13. t. m. citamo na strani 5: Graščine in kmetijstva tukaj in zunaj iščemo ob najhitrejši rešitvi v prodaj. Družba: Deutsche Grundstückes An- und Verkauf Compagnie m. b. H. Berlin S. W. 68. Zimmerstrasse. Südmarka ne nakupuje toliko slovenskih zemljišč, kolikor to žele Prusi, ki grade svoj nemški most do Adrije. Prusi v Berlinu hočejo zato sami nakup graščin in kmetij na Slovenskem vzeti v roko. »Slovenski Narod« jim pa dela v ta namen reklamo, ker nese. Nič se najnovejšemu narodnemu izdajalstvu »Slov. Narod« ne čudimo, ker znamo, da koruptivnih ljudi pod solncem ni, kakor naši liberalci, na čelu jim »ponemčevalni« »Slov. Narod«, ki dela zdaj reklamo za to, da kupijo Prusi iz Berlina slovensko zemljo in naselijo na nje pruske junke in pa pomernske protestante.

— **Pes izdal tatove.** Josipa Ferluga, stanujočega v vili v Scala Santa v Trstu je v petek zjutraj okolu tretje ure zbudilo lajanje domačega psa. Radi varnosti se je je hotel prepričati, kdo moti nočni mir. Ko je zapazil štiri postave dobro obložene z žaklji, ki so se bližali vili, je ustrelil v zrak z revolverjem, nakar so črne postave pustile žaklje in pokazale pete. Vso zadevo je javil Ferluga policiji, katera je žaklje preiskala in našla notri polno zametastega blaga, katerega so lopovi gotovo ukradli na kakem parniku.

— **Potopljen parnik.** Dne 14. t. m. je laški parnik »Lina«, ki je peljal z Reke 720 ton lesa proti Siciliji, ponoči v megli zadel na rt »dei Ladri« na otoku Cresu in obtičal. Priplul je parnik »Novi«, ki je vzel del mostva s seboj, ostali so ostali na krovu »Lina«. Medtem je plul proti kraju nezgode tržaški rešilni parnik »Belcorio«, ko pa je 17. t. m. dospel tja, ni o ladji ne duha ne sluha. Ponoči so jo namreč viharni valovi s celine iztrgali in vrgli na visoko morje, kjer se je vsled zadobljenih poškodb potopila. Mostvo se je, kakor se misli, že preje na suho podalo.

— **Ženo priklenil na verigo.** V soboto je polgruntar Pečnik v Dravljah svojo ženo Ivano priklenil na verigo z drugim koncem verige jo pa tako neusmiljeno pretepel, da so ženo danes vso krvavo in polno ran pripeljali v deželno bolnico. Baje je žena nepoboljšljiva pijanka.

— **Umrl je po daljši bolezni,** previden s svetimi zakrameti, včeraj zvečer

brat P. Pija Vaksija, minorita v Ptuj, c. kr. gimnazijski sluga I. drž. gimn. g. Ignacij Vakselj, ki je opravljal na tem zavodu blizu 20 let zvesto svoj posel. Zapušča sedem nepreskrbljenih otrok.

— **Umrl je c. kr. profesor v pok. in šolski svetnik g. Vilibald Zupancič,** star 72 let.

— **Poslanec Grafenauer** je bil na levi roki že vdrugič operiran.

— **Tri otroke umorila.** 18letno slaboumno Marijo Krčevico iz Kokre so pretečeni petek oddali deželnemu sodišču v Ljubljani. Sumijo jo, da je umorila tri otroke. Novorojenčke je baje zapolnila. Na sled so jej prišli šele zadnji čas. Umore je izvršila zadnja tri leta.

— **Cerkvene vesti iz Koroške.** Ekselenci knezu in škofu dr. Kahnu se je bolezen obrnila na slabše. Za kn. šk. konsistorialnega svetnika je imenovan opat P. Odilo v St. Pavlu. Dekan je postal g. Konrad Walcher, župnik v St. Vidu ob Glini, Duhovni svetniki so postali: g. Jožef Hribar, profesor veronauka na gimnaziji v Beljaku, g. dr. Florijan Hiebaum, profesor veronauka na učiteljski v Celovcu in g. Mihael Paulitsch, urednik »Kärntner Tagblatt«. Župnija Kot je podeljena g. Kilijanu Trutschnigu. Prestavljen je g. kaplan Seirer iz Kota v Treffling.

Izbruh vulkanov na Japonskem.

Na Japonskem so potresi kakor tudi izbruh ognjenikov precej navadni, a take katastrofe, kakor sedanja, tudi na Japonskem že desetletja sem ni bilo. Na otoku Sakurašima, ki leži južno od Korejske ceste pred zahodnim delom Nipona, je izbruhnil vulkan Sakurašima, visok 1400 m, ki je že 130 let počival. Podzemski sile so iz žrelav ognjenika vrle na milijone skal, ki so padale več kilometrov daleč na tla in uničile vse, kjer so kako stvar zadele. Ogenj je bruhal iz ognjenika 1000 m visoko. Grom, ki je spremljal izbruh, je bil močnejši kot gromenje topov pri naskoku na Port Artur. Več milij daleč od ognjenika je črčaje napolnjeno z oblaki gorečega pepela. Široke reke lave se razlivajo po deželi in zažigajo vse. Da je bila nesreča še večja, se je pojavil potres, predvsem v mestu Kagošima, ki je uro oddaljeno od Sakurašime in je glavno mesto enako se glaseče province južno otoka Kišiu. V Kagošimi je kakor na bojišču po veliki bitki. Hiše so razrušile iz vulkana leteče skale in potres. Več kilometrov na okolu so železniške proge razdrte. 13.000 hiš je razrušenih. Najmanj 70.000 ljudi pogrešajo.

Iz Nagazakija javljajo: Brezlični brzjav neke bojne ladje poroča, da leži v Kagošimi pepel 15 čevljev visoko. Otok Sakurašima je posvečen pogubi in zaviti v oblake dima.

— **Newyork.** Na otoku Sakošima so našli 33 oseb, ki so se ob izbruhu vulkana rešile v neke jame in ostale edine pri življenju.

Zmede na jugu.

ANARHIJA V ALBANIJI.

Valona. Boji, ki jih bijejo pristasi Essad paše proti začasni vladi v Valoni, se bijejo na platou Kermence in v bližini Elbassana. Essadove čete vodi Derviš bej. V Albanijo potuje iz Carigrada zopet en ekspedicijski zbor, vsled česar se trdi, da je ukazano laškemu brodogovju, da pred Valono križari. Tu nihče ne veruje, da pride princ Wied dne 20. jan. v Albanijo, ker so razmere v deželi preveč razrušene. Oblegovalno stanje v Valoni se je na ukaz nizozemskega orožniškega polkovnika Thomasa poostriilo. Prepovedano je nositi orožje in ne trpe zbiranja na cestah. Od 7. ure zvečer do 6. ure zjutraj ne sme nihče na cesto. Cenzuro brzjav so poostriili. Preiskava o puču je dosegla, da je turška vlada sokriva. Izmael Kemal beja je varal načelnik zarotnikov Bekiraga, ki mu je predlagal, da naj se ustanavljajo čete proti grškim četam. Kemal bej je pripril, zarotniki so pa nato v Carigrad brzjavili, da naj se odpošlje že pripravljeni ekspedicijski zbor, ki so ga potem na krovu »Merana« aretirali.

Valona. V Albaniji divja revolucija. Princ Wied ne bo dobil nobenih pristavov. Veleizdajniški proces zoper Bekir-aga je dokazal ne samo, da vstaja vodi turška vlada, ampak tudi, da je Kemalbeg v zvezi z mladoturki. Isa Boljetinac stopi te dni v akcijo. Tudi v Lješju je nastala te dni zmešnjava. Skadriški angleški guverner je spore poravnal in imenoval tam provizorično vlado. V Albanskim vodah križarijo tri laške oklopnice, mala križarka in ena jahta.

Rim. Križarka »Feruccio« je dobila nalog, da odpluje v Brindisi, da bo vprico kritičnega položaja v Albaniji vsak hip pripravljena. Iz Brindisija je v Valono po morju osem ur.

Belgrad. Essad paša je po svojih zaupnikih sporočil srbskim obmejnim oblastem, da sedanje arnavtsko giba-

nje ni naperjeno proti Srbiji in srbskemu obmejnemu prebivalstvu ne preti nobena nevarnost. Essad paša izjavlja, da gre proti Grkom, katere hoče iztirati iz Epira. V resnici se pa njegove čete sedaj bore s četami valonske vlade. Essad paša je bil odposlal svoje pristase proti Elbasanu z nalogom, da se polaste holandskih žandarmerijskih častnikov in jih zapro. Essadovi so res napadli mesto, toda holandski častniki so hitro zbrali pristase valonske vlade in napadalec popolnoma razkropili. Nato je Essad paša ukazal, da se zbere pod orožje vsak, kdorkoli je zmožen puško nositi. Essadovi nameni so še zaviti v temo, toliko pa je gotovo, da je njegov vpliv vedno širši in gibanje, katero je započel, vedno jačje.

Peterburg. Vlada je dobila vznemirljive vesti iz Albanije. Kandidaturo izet paše podpirajo mnogi albanski prvaki, vlada in tudi Essad paša. Prebivalstvo je vseskozi za izet pašo. Zdi se celo, da je tudi Izmail Kemal sporazumljen z izetom.

Valona. Veleizdajniški proces je dognal, da je emisar mladoturkov Bekir aga delal v sporazumu s šefom provizorične vlade Kemalom. Kemal je zaradi tega internacionalno komisijo prosil, naj mu dovoli, da demisionira, in naj komisija sama prevzame vlado. Komisija je izdala oklic na prebivalstvo. Vojska med Essad pašo in njegovimi nasprotniki v juž. Albaniji divja dalje. (Glej poročilo iz Belgrada!) Albanci iz Korice se tudi že udeležujejo meščanske vojske. K Essadu je pristopilo na stotine od njega podkupljenih Malisorov, tako, da je angleški guverner v Skadru Malisorom v Skadru, Dješu in Medui prepovedal podajati se k Essadu v Tirano. Isa Boljetinac je baje izjavil, da zagradi za orožje proti Essadu. Medtem pa mednarodna komisija organizuje orožnike.

Valona. Vzhodno od Debre v bližini Korice so čuli 12. t. m. močno streljati. Zdi se, da so se zbili albanski rodovi med seboj južno od Ohride. V obrambo vasi Kadgrasar je odrinilo 400 vojakov Essad paševe armade. Po drugih poročilih koraka veliko oborožencev proti Grkom v Trumii.

Valona. Na stotine Albancev koraka proti Valoni. Mohamedanci agitirajo proti Wiedu in proti Grkom. V deželi se vrše roparstva. Turki napadajo kristjane. Vele-sile imajo baje že pripravljene bojne ladje, da napravijo red. Od avstrijskih ladij od-plove v Albanijo menda še »Franz Joseph I.«, od laških »Perugia«, od nemških »Herta«.

Carigrad. Enver beg je izdal proglas na armado, v katerem, zaupajoč v Allahovo in prerokovo pomoč, napoveduje reforme v armadi, da bo Turčija zbrisala s sebe sramoto in nesreče zadnjih časov.

Belgrad. »Politika« priobčuje brzjavko iz Ohrida, da je Essad pašina vojska včeraj po tridnevni bojih zavzela Pogradec na jugozapadni obali Ohridskega jezera. — Po pripovedovanju pribežlih Arnavtov šteje ta Essadova kolona krog 8.000 mož. Essad ima brezdvomno namen korakati proti Valoni.

Trst. Tukaj bivajoči telesni zdravnik princa Wieda dr. Berghausen je izjavil, da mu e Essad paša pisal, da on princu Wiedu nič ne nasprotuje. Wied dospe v Drač s parnikom »Lloyda« dne 25. t. m.

Ohrida. Po krvavih bitkah so čete Essad paše osvojile vse ozemlje med Elbassanom in Podgradcem. Čete Izmail Kemala so se udale. Med Essad pašinimi četami je veliko bulgarskih častnikov. Srbija je razmestila za vsak slučaj na meji močne oddelke.

Solun. Tuka kroži vest, da so čete Essad paše zavzele Elbasan in vdrlje v mesto, kjer so se odigrali krvavi prizori.

Belgrad. Po poročilih iz Albanije je Essad paša po dolgem, krvavem boju zavzel Elbasan. Zupan je bil umorjen, mnogo oseb je bilo ubitih.

TURKI HOČEJO ALBANIJO NA VSAK NAČIN ZASESTI.

Pariz. Tukajšnji časopisi poročajo, da se pripravlja v Turčiji nova akcija za Albanijo. Iz anatolskih čet sta baje organizirana dva okupacijska oddelka, ki naj bi zasedla več strateških točk v Albaniji in odstavila sedanjo vlado. Če je tudi ta načrt v zvezi z Izet pašo, ni znano.

Atene. Tudi tu so obveščeni, da name-ravajo mladoturki nov udarec v Albanijo. Dva ekspedicijska zbora imata v Albanijo od morske strani vdreti. V vseh albanskih krajih ščuvajo prebivalstvo turški agenti.

POLOŽAJ V BULGARIJI.

Sofia. Po deveturni seji je prebral ministrski predsednik Radoslavov carjev ukaz, s katerim se sobranje razpušča. Radoslavov je ta ukrep utemeljeval s tem, da je zbornica nesposobna za delo, ker so

razne stranke tekom debate izjavile, da ne bodo odobrile proračun. Sejo je izpolnil govorniški duel med Malinovom in Genadijevom. Malinovov je priporočal sestavo koalicijskega kabineta. Veliko pozornost je vzbudilo razkritje Genadijeva, kako bi lahko rumunska armada preprečila bulgarski armadi dovoz hrane in jo tako sestradala, da bi morala kapitulirati. Pristaš Geševa Teodorov je poskušal govornika motiti, pa je moral umolkneti.

Sifal. Opozicijske stranke so baje osnovala blok, kojega geslo je boj proti caru Ferdinandu.

Sofia. Po razpustu sobranja so socialisti sklicali shod, na katerem so vzklikali: »Doli monarhija! Živela republika!«

Belgrad. »Balkanski Tribuni« se poročajo, da je kralj Ferdinand takoj po razpustu sobranja skrivoma zapustil Sofijo in se podal neznano kam.

Sofia. Več listov trdi, da namerava bulgarska vlada uvesti diktaturo.

BULGARSKE VSTAŠKE ČETE PRED SOLUNOM.

Solun. V mestni okolici so se pojavili množični bulgarski četaši, ki očividno nameravajo uderiti v mesto in izvrševati bombne napade. Grške straže so znatno ojačene.

SRBSKI DUNAJSKI POSLANIK V BELGRADU.

Belgrad. Minule dni se je tu mudil dunajski poslanik Jovan Jovanič. Šlo je za nova navodila k pogajanjem med Avstrijo in Srbijo, ki so se začela in se bodo p. rešitvi ministrske krize pospešila.

BULGARSKI KANDIDAT ZA ALBANSKI PRESTOL.

Sofia. »Balkanska Tribuna« resno predlaga za albanskega kneza bulgarskega poslanika v Parizu Stančeva, češ, da je rojen Albanc, dolgoleten dober diplomata, ima izvrstne zveze s francoskimi vodilni krogi in je ljubljenec kralja Ferdinanda.

SRBIJA SE PRIPRAVLJA.

Belgrad. Ministrski svet je sklenil najeti novo posojilo v znesku 300 milijonov, da se reorganizira armada in zgradi železnica od rumunske meje do Požarevca.

EGEJSKO VPRAŠANJE.

»Tribuna«, ki je gotovo dobro poučena, piše, da bodo velesile grško in turško vlado v kratkem obvestile, da otko Kijos, Mitilene, Lemnos in Samotracija priznava Grčiji in bodo obenem slednji naznanile rok, do kdaj imajo njene čete zapustiti južno Albanijo. Dvanajstero otočje bo Italija izpraznila, ker je videti, da Anglija v tem oziru ne odneha, pač pa bodo Lah zahtevali odškodnino, kar pa ni istovetno s političnimi kompenzacijami. Zakaj Lah upajo morebiti, da od Turčije razen denarja dobijo tudi te. Glede egejskih otokov bo Turčija seveda protestirala, da Grčija dobi Kijos in Mitilene, toda ni izključno, da velesile Turčijo na ta ali oni način prisilijo, da njihov sklep respektira. To bi bil v prvi vrsti uspeh političnega potovanja spretnega Venizelosa po Evropi.

POGAJANJA MED SRBIJO IN BULGARIJO.

Belgrad. Med Srbijo in Bulgarijo se z rusko pomočjo vrše pogajanja glede obnovitve nekoliko spremenjene konvencije, kakor je med obema državama že obstajala.

GRKI ZAPUŠČAJO JUŽNO ALBANIJO.

Valona. Grške čete zapuščajo Južno Albanijo in so izpraznile že Kazo in Kolonijo.

TURČIJA.

Carigrad. Kljub dementiju laške vlade se tu trdi, da je turška vlada res kupila laško ladjo »San Marco« in vrh tega še tri druge križarke, 4 torpedne rušilce in čilenski dreadnought »Almirante Cochran«. (!) Turčija bo najprej poizkusila Grčijo prijateljskim potom pripraviti do tega, da bi Chios in Mytilene ostala pod Turčijo z dalekosežno avtonomijo, zato pa naj bi Grčija dobila kak otok v dodekanezosu.

Savernska zadeva.

Saverna, nemško Zabern, je mesto v Alzaciji—Lotaringiji, morebiti še enkrat večje kakor naš Kranj. Ker je Alzacija polna vojaštva, ima tudi Saverna en polk v svoji sredi. Slučajno je služil v tem polku poročnik Forstner, ki je komaj prišel iz šole in je nekako toliko star kakor fant, kadar dovrši maturo. Ta mladi mož je zmerjal svoje alzaške rekrute, jih pozival, naj ponečedijo francosko zastavo in če se z domačinom stepejo, naj ga ubijejo, češ Alzačani niso itak nič vredni. Stvar je prišla v javnost in je ljudi tako razburila, da poročnik na cesti ni imel miru pred fanti. Končno je Forstner nekega kruljavega

reveža s sabljo po glavi udaril, njegov polkovnik, Reuter, pa je nekoč kar de facto uvedel čez noč izjemno stanje, dal vse strojne puške nabasati, poslal na cesto cel oddelk in pustil več meščanov, med njimi celo državnega odvetnika, prijeti in v vojaško klet zapreti.

Kakor se vidi, je celo stvar začel nezreli in domišljavi poročnik. Njegov nastop je tembolj obsodben vreden, ker so alžaska tla jako vroča. Dežela ni po mišljenju ne nemška ne francoska, na vsak način pa ne mara Prusov in je komaj pred kratkem dobila ustavo. Alžacane je treba počasi in izlepa pridobiti za nemško gospodstvo, ker se jim je pod Francozi dosti bolje godilo in so s francosko kulturo še danes v živem stiku. Razpoloženje alžaskega ljudstva pa je za Nemčijo približno tako važno kakor je n. pr. za nas mišljenje bosanskega prebivalstva. Zato častnik, ki tako žali cel narod, ne spada v alžaski polk, na vsak način pa zasluži kazni, da se takih manir sploh odvadi. S Forstnerjem pa se je ravno narobe zgodilo. Kaznovali so rekrute, ki so povedali, kako lepo jih poročnik vzgaja, poročnik nalašč pustili, da je širil dalje, se dogovorili, da bodo civiliste dražili naprej in končno so si oficirji brez resničnega povoda sami prisvojili eksekutivno in kazensko oblast, kakor da bi postave, organov za javni red in mir in sodnikov ne bilo.

Državni zbor je odločno zahteval zaodsenje. Forstner je bil nato na par dni obsojen in dotični polk iz Saverne prestavljen. Medtem je pa vojaška stranka potom najvišjih glav storila vse, da celo zadevo zopet narobe obrne. Polkovnik Reuter, ki je uveden v Saverne obsedno stanje, je bil od vojaškega sodišča oproščen, češ da se ni zavedal, da nima prav, če je storil vse, da častnike pred žaljenji brani, nato pa je bil še Forstner od višje instance oproščen.

Stvar je zelo resna. Na podlagi te razsodbe bo odslej na Nemškem vsak oficir, ki bo domneval, da je v svoji stanovski časti žaljen, lahko posegel po najskrajnejših sredstvih, naj mu n. pr. tudi kak fantalin samo jezik pokaže. Vsak komandant bo, ako se mu bo zdelo, da civilna oblast zadosti ne štiti njegovih oficirjev, smel dati nabasati strojne puške in poslati nad meščane patrulje, da jih polove. Samo, da v dobri veri dela! Vse je torej odvisno le od tega, kako on razume svojo čast in svojo oblast. Obstoječa postava in ustava je tu brez pomena. Torej približno tako, kakor dela v Turčiji Enver beg, ta najvernejši učenec moderne pruske šole.

Ta pruska vojaška samovoljnost se pa bo kruto maščevala. Ves svet danes Nemčijo zavoljo tega sovraži. Ona je največ kriva, da Evropa ječi pod težo bremen za militarizem. Če kultura in civilizacija še kaj veljata, potem bo enkrat konec te brutalnosti, ali zlepa ali zgrda. Saverški slučaj je namreč tipičen. Brutalnost je nemško orožje povsodi. Kadar se ta stre, se bomo tudi Slovani v Avstriji oddahnili.

Po svetu.

OJACEVANJE AVSTROOGRSKE ARMADJE.

»Fremdenblatt« poroča, da se bo morarično moštvo do leta 1920/21 pomnožilo tako, da bo takrat šlo 27.000 v miru prezentnih mož. Letos bo šlo moštvo 16.000. Število ladjam pridanih častnikov se že s 1. januarjem t. l. pomnoži za 101, onih v lokalni službi pa za 11. Pomnoži se nadalje domobranska artilerija, ki šteje zdaj osem poliskotopniških in osem havbičnih divizij. Jeseni tega leta se pretvori vsaka divizija v polk. To bo l. 1917 dovršeno. »Reichspost« poroča, da se je lanske leto ustanovilo 100 novih strojnopuškinih oddelkov.

MADJARIZACIJA HRVATSKE.

Zagreb. »Obzor« trdi, da grof Tisza pritiska, da bi se na Hrvatskem otvorilo 40 novih madjarskih šol.

RUSKI SPIONI.

V Krakovu so zaprli osem ruskih vojunov.

RUSIJA SE PRIPRAVLJA.

Pariz. Izpopolnitev železniškega omrežja v zapadni Rusiji bo tako obsežno, da bo Rusija od Francije v kratkem zahtevala zopet 600 milijonov.

ENA MILIJARDA IN POL ZA ARMADO NA FRANCOSKEM.

Pariz. Vojni minister je proračunal izdatke za armado in njeno izpopolnitev, ki se imajo izvesti v teku sedmih let, na več kot eno milijardo in pol.

OBOROŽEVANJE ANGLIJE.

London. V portsmouthski ladjedelnici začno te dni graditi 5 novih križark razreda »Royal Sovereign« po 26.000 ton in z 8 topovi kalibra 38.1 cm.

ODLIKOVANO NASILJE.

Berolin. Polkovnik Reuter je od cesarja odlikovan z redom Rdečega Orla III. razreda z vrbico.

ŠTRAJKUJOČI IZGREDI NA PORTUGALSKEM.

Lizbona. Štrajkovci so tri vlake s tira vrgli. Več republikanskih gardistov je bilo ranjenih.

SMRTNA OBSODBA ZASTRUPLEVALCA.

Frankobrod ob Mainu. Končana je glavna razprava proti zastrupljevalcu Hopfu. Porotniki so potrdili vprašanje, da je umoril prvo ženo, ter izkušal umoriti drugo in tretjo ženo in dva otroka. Hopfa je nato sodišče obsodilo na smrt, zaradi poizkusnih umorov pa na petnajst let težke ječe, ter na izgubo državljanских pravic in na policijsko paznjo. (To je mogoče vsled tozadevnih nezmiselnih določb nemškega kazenskega prava.)

V PIJANOSTI UKAZAL NADPOROČNIK SVOJEGA PRIJATELJA NADPOROČNIKA USTRELITI.

Krakov. Novine poročajo, da so zaprli arteljerijskega poročnika Hausmanna in njegovega slugo. Kakor znano, se je prvotno poročalo, da je Hausmann vsled nesrečnega slučaja ustrelil nadporočnika Zieglerja. Zdaj pa trdijo, da sta se častnika, ki sta bila pijana, sprla in da je Ziegler Hausmanna razžalil. Hausmann je nato pozval svojega častniškega slugo, mu dal revolver in mu ukazal, naj Zieglerja ustrelji, kar je sluga tudi storil. (Lep človek!)

NOVAČENJE VOJAKOV V ANGLIJI PO INSERATIH.

London. V Angliji služijo v armadi le prostovoljci; brambne dolžnosti nimajo. Zdaj Angleži zopet svojo armado izpopolnjujejo. Vojna uprava objavlja v listih velike več strani obsegaajoče inserate, s katerimi vabi prostovoljce, da naj poskusijo v armadi služiti.

VOLKOVI POZRLI CELO DRUŽBO.

Odessa. Blizu Grodna so volkovi napadli izletniško družbo 8 ljudi in vse požrli.

KONEC LAHKOMISLENKE.

Budimpešta. Truplo, ki je je te dni Donava vrgla na suho, je agnoscirano kot truplo lahkoživke Emilije Turcsany, ki je bila znanca nekega bogatega dunajskega tovarnarja s pohištvo. Ženska je bila zadavljena.

Budimpešta. Policiji se je posrečilo izslediti morilca lahkoživke Elze Turcsany v osehah gospodinje Roze Kopory in nekega Gustava Nicka, ki sta dotično žensko v postelji zadavila, jo oropala vseh blagov, jo stlačila v zaboj in vrgla v Donavo.

Budimpešta. Zasliševanje gospodinje Roze Kobari in njenega ljubimca Nicka je trajalo vso noč. Umor je bil že pred daljšim časom sklenjen. Nick je prišel že v četrti večer v stanovanje Turcsanyjeve, pa je ni dobil doma. V petek večer je prišel v kuhinjo. Tukaj je bil dogovor o zadnjih podrobnostih. Turcsanyjeva je šla kratko pred 8. zvečer v posteljo. Kmalu nato je prišla Kobarijeva z nekim računom v spalnico. Tisti hip, ko je ugasnila električno luč, je planil Nick v sobo. Med njim in napadeno se je vnel hud boj. Naposled ji je vrgel brisačo okoli vratu in jo je zadavil. Potem sta Nick in Kobarijeva odprla blagajno in si razdelila plen. Drugo jutro sta odnesla truplo v kočari do Donave in sta ga vrgla v vodo. Aretiranega delavca Langsa so še ponoči izpustili.

DVE NESREČE OBENEM.

Newyork. Iz Lime je došla brzjavka, da je mesto Calao pokopal silen morski val in da se je vrhutega čutil močan potres.

MESTO CASTELL GUYDIALMO POGORELO.

Rim. Mesto Castell Guydialmo je skora popolnoma pogorelo. Prebivalci, 3000 oseb, so brez strehe.

HUDA ZIMA.

Inomost. Prometne ovire radi snega so razven na Mittenwaldski železnici odstranili. Tudi čez Arl se promet z največjim naporom vzdržuje, dasi leži sneg n. pr. v Langenu dva in pol metra visoko.

Reka. V Kvarnerih je te dni divjala huda burja. Parniki prihajajo deloma s petimi urami zamude.

Bruselj. V dolini Vesdre so povodnji več milijonov škode povzročile.

London. V državi Newyork in v državah okoli velikih jezer in v Kanadi je taka zima, kakršne ne pomnijo še tam ljudje. V Newyorku je 22° C pod ničlo. Veliko ljudi je zmrznilo.

New-York. Temperatura znaša tu — 28° C. 18 oseb je zmrznilo. Promet po cestah je vsled viharja onemogočen.

Odessa. Na črnem morju divja vihar. V Odessi je vihar razrušil obrambni jež pred pristaniščem za žito.

Bruselj. V celi Belgiji vlada silen mraz. Tu so pobrali 26 zmrznjenih oseb. Promet v pristanišču je ustavljen. Belgrad. V Srbiji vlada nenavadno huda zima; zadnje dni je zmrznilo 10 oseb. Od povsodi se poroča o snežnih zametih; na progi Paračin — Zaječar je sneg zasul dva vlaka. Polnike in uslužbence so rešili, vlaka sta pa še vedno zarita v snegu.

Tiskarske iznajdbe.

Iz Berolina prihajajo poročila o dveh iznajdbah, ki sta zanimivi glede na stavko črkostavcev v Avstriji. Prvo iznajdbo je patentirala družba brzostavnih strojev. Pri tej iznajdbi stavi stavni stroj samostojno rokopis in je črkostavec popolnoma iz obrata ločen. Rokopisa ne pišejo pri teh strojih uredniki ročno ali z navadnim strojem marveč s posebno izpopolnjenim pisalnim strojem, ki pa ne piše črk z barvo, marveč preluknja papir. Preluknjani papirji se utrdje na navadni stavni stroj (linotipe ali monoline), ki se nahajajo zdaj v vseh večjih tiskarnah (tudi naša »Katoliška« ima 3 linotipe), na katerih se po elektromagnetičnem načinu tastura razkroji in se črke ali matrice same v vrsto postavijo. Novi stavni stroj ne prihrani samo stavca pri stavnem stroju, marveč dela tudi dvakrat hitreje, kakor najspretnější stavec pri stavnih strojih. En sam mož lahko nadzira šest stavnih strojev.

Druga važna iznajdba so pa stavni stroji, ki stavijo inserate. Stroje, ki inserate stavijo, uporabljajo že več let, a stavili so z njimi zgolj takozvana mala naznaila, ker so mogli staviti le takozvani dvanaest kegelnatih točk. Znana Mergenthalerjeva tvornica v Berlinu je pa zdaj izdelala stroj z dvema in s tremi skladišči za stavljenje inseratnega in akcidenčnega stavka. Ti stroji režejo akcidenčne in frakturne verzalije do 46 točk; torej šestkrat večje črke kakor so zdaj v časopisju običajne. Ker se lahko uporabljajo tudi krasnotiski in kliseji, se lahko na teh strojih stavijo najrazličnejši inserati. V Nemčiji že tri ali štiri tiskarne uporabljajo nove stroje.

Razne stvari.

Cerkveni letopis za leto 1914 je izšel in je izredno skrbno in natančno urejen, kar se pozna zlasti v pravilni pisavi krajevnih imen. Bakrorez nam kaže sliko papeža Pija X., ki je 259. naslednik sv. Petra; sedaj je v 79. letu. Sv. kolegij je sestavljen iz 5 kardinalov škofov, 43 kardinalov duhovnikov in 7 kardinalov diakonov; eden je in petto rezerviran. Od teh je 30 Italijanov in 25 inozemcev; med temi so zastopane posamezne države tako-le: Francija 6, Avstro-Ogrska 5, Španija 4, Severna Amerika 3, Velika Britanija in Irsko 2; Nemčija, Holandska, Portugalska, Južna Amerika in Belgija imajo vsaka po enega kardinala v sv. kolegiju. V seznamu katoliške hierarhije, razdeljene po ozemlju, stoji na prvem mestu Albanija, ki ima razen škofarstva metropole eno nadškofijo, tri škofije in eno opatijo nullus. Otoki Arhipelaga, ki so trenutno v rokah Italije, se navajajo kot Turčiji podložni. Vsega šteje katoliška cerkev 14 patriarhalnih sedežev, 208 nadškofij, 847 škofijskih sedežev, 546 titularnih škofij, 12 apostolskih delegacij, 164 apostolskih vikarijev, 65 apostolskih prefektur in 22 neposredno sv. stolici podrejene dieceze, 37 apostolskih katehizatskih vikarijev, 18 nadškofij, 53 škofij, 4 neposredno sv. stolici podrejene dieceze, 37 apostolskih vikarijev in 34 apostolskih prefektur. Med zastopstvi posameznih držav pri sv. stolici ni bilo v minulem letu nobenih izprememb, pač pa je sv. stolica popolnila nuncijaturno mesto v Venezueli. V Prusiji in Rusiji sv. stolica nima diplomatskih zastopnikov, dasi imata ti dve deželi svoji zastopstvi pri Vatikanu; nasprotno pa ima sv. oče svoje zastopnike na Holandskem, Portugalskem in v Venezueli, katere države nimajo svojih poslanikov pri Vatikanu. Med cerkvenimi naučnimi zavodi se nahaja novo papeško semenišče v Rimu pod vodstvom kardinalnega vikarja Pompilija. V Ivry. To sta: Pierre Gerlier, častni predsednik katol. mlad. organizacije in Maurice Gailhard-Bancel, sin podpredsednika katol. mladinske zveze. Gotovo vesel dogodek v Franciji, kjer silno pomankuje duhovskega naraščaja.

Naseljevanje v Novi Srbiji. Srbsko notranje in narodnogospodarsko ministrstvo sta sporazumno sklenili, da se na takozvani muhadžirskih posestvih v novih krajih naselijo revni ljudje iz stare kraljevine. Ta posestva je turška vlada začela bosenske aneksije v naglici nakupila, da bi na njih naselila bosenske mohamedanske izseljence. Sedaj so ta posestva kot biva turška državna last prešla v last srbske države, ki jih bo uporabila v gori omenjenih svrhov. Prodajalka — milijonarka — redovnica. 1. januarja leto je stopila v samostan klarisarc v Edinburgu lady Julija Lyveden. Kljub svojim 35 letom velja še danes za veliko krasotico. Pred 17 leti je bila lady Lyveden priprosta prodajalka v neki modni trgovini in ji je bilo ime Julija Emery. Nekega dne je prišel v trgovino 72-letni lord Lyveden, ki je bil tako slab, da so ga morali vedno voziti, ako je šel z doma. Lord se je zagledal v mlado prodajalko in nato vsak dan predsedel v trgovini po par ur; nakupil je na tucate ženskih klobukov, ki jih je razdelil med revna dekleta in žene. Konec je bil ta, da je revna prodajalka postala lady Lyveden. Zakon je bil bojda zelo srečen. Leta 1900 je lord umrl in zapustil ženi 40 milijonov premoženja. Nato je Julija živela na samotnem dvorcu popolnoma sama zase. Leta 1908 se je zaročila z nekim škotskim aristokratom, ki je pa iz neznanih vzrokov zaroko razdril. To je na Julijo tako delovalo, da je težko zbolela in bi bila skoro ob pamet. Ko je ozdravela, je sklenila iti v samostan, kar je sedaj tudi izvršila.

Upokojen slon. Z odstopom indijskega podkralja lorda Hardinga je stopil v pokoj tudi sloviti slon »Timouk« in indijska vlada mu je ob tej priliki naklonila dosmrtno pokojnino v znesku letnih 100 funtov sterlingov ali po naše 2400 K. To si je Timouh zaslužil, ko je lani ob neki veliki slovesnosti nosil na svojem hrbtu podkralja in njegovo soprogo in preprečil veliko nesrečo, ko je kljub bombnemu atentatu, ki se je ob tej priliki izvršil na podkralja, ostal miren. Tako-le je bilo: O priliki lanskega »durbana« je kot prvi šel v slavnostnem sprevedu največji in najlepši slon, ki so ga mogli najti v vsej Indiji — Timouh, za njim pa še sto drugih slonov. Za tako priliko živeli silno okinjajo, kar se slonom — kakor trde služabniki — neizrečensko dobro zdi. Najbolj se je seveda postavil Timouh, ki je nosil podkralja in podkraljico; rilec, glavo in prsi so mu rmenom in rdeče pobarvali, na stegnih so mu visele svilene, zlato vezene preproge, noge je imel ovite z niz pravih biserov in smaragdov. Na hrbtu je nosil iz cizeliranega srebra kovan prestol — takozvano »hovdo«, v kateri sta sedela podkralj in njegova soproga, za njima pa dva sijajno oblečena služabnika, ki sta držala ogromno svileni pahlačo. Za Timouhom je šlo še sto približno enako okrašenih slonov z bogatimi indijskimi knezi na hrbtu. Ko je spreved došel v ozko Chandin-Chank ulico, v kateri se nahajajo samo enonadstropne hiše, se je nenadoma zaslišal pok in istočasno se je zasvetilo... Spreved se je za hip ustavil. Podkralj se je nagnil k soprogi in ji rekel tiho: »To je bila bomba — kako ljubeznjivo! Ali si ranjena?« Lady Hardinge, blede, fina dama, odgovori istotako mirno: »Ne. In vi?« »Mislil, da ne; na vsak način moramo naprej.« Soproga dvigne roko, da bi svojemu možu popravila tropični klobuk, ki se mu je bil nagnil, in ob tej priliki zapazi, da ima podkralj na hrbtu veliko odprto rano. Za prestolom pa visi na slonu krvava noga — edini ostanek obeh služabnikov. Mirno obrne podkraljica svoj pogled od tega prizora in pogleda na množico. Medtem se je podkralj počasi nagnil naprej in se naslonil na slonov vrat — smrt mu je bila blizu. Ko je bilo vse zmehčano in so se čuli vsepovsod klici na pomoč, je gospa Harding tiho dajala potrebna povelja in z blazinami podpirala soproga, dokler ga niso odnesli v palačo. In Timouh, na katerega so zarotniki največ računali, češ, da se bo prestrašil in zdviljal ter potegnil za sabo ostale slone, o čemer bi bilo uničenih nešteto življenj, — je stal mirno kakor skala, dasi mu je bomba raztrgala stegno; zato so ostali mirni tudi drugi sloni in namera zarotnikov je bila uničena. Svojo pokojnino je torej pošteno zaslužil.

— Davek na godala. Oblasti kantona Tessin v Švici so sklenile obdačiti vsa godala, pa bodisi, da so last tovarn bodisi privatnikov. Predlog je bil po dolgi debati sprejet.

Brezčičen brzjav v žepu. Inženir Hurm je iznašel majhen žepni aparat, s katerim se zamore v bližini velikih postaj za brezčično brzjavljanje (kakor je n. pr. na Eiffelovem stolpu v Parizu) vjeti redna časovna znamenja teh postaj. Aparat je previden z dvema po 2 m dolgima žicama, ki ju je treba zvezati s kako v zemljo vodečo plinovo ali vodno cevjo oziroma z anteno. Pa še priprostejše se lahko napravi; na prostem n. pr. zadostuje, da se ena žica spusti na zemljo, druga pa pritrdi na žepni nož, ki se zasadi v kak štor. Aparat se imenuje »ondofon« in je menda prav poceni; z žicama vred tehta samo 195 gramov.

NAROČAJTE VELIKE LEPE TROBARVNE PODOBE BREZMADEŽNE, ki imajo natisnjeno v trazen spomin na hrvaško-slovenski katoliški shod posvetitev slovenskega ljudstva Brezmadežni. V vsaki naši hiši bi morala viseti ta podoba. Posebno člani in članice Marijinih družb, šole, društva, županstva itd. naročite jih več skupaj. Ena podoba velja samo 1 krono. Naročila sprejema Slovenska krščanska socialna zveza v Ljubljani, Ljudski dom.

Tisk »Katoliške tiskarne«, Ljubljana.